

Economische Strategie

Rond de meivergadering van IMF en Wereldbank lopen de gemoederen warm. Ook de wereldhandelsorganisatie WTO kent het verschijnsel. Buiten de vergaderlokalen demonstreren internationale activisten, die gebruik makend van het internet, een verrassend hoge organisatiegraad weten te bereiken. Grote thema's, maar ook heel oude thema's. Globalisering van de wereldeconomie? Hoe zit het met de Europese Interne Markt? (de hoofdletters zijn hier expres geplaatst). Overheid of markt? Werkgelegenheid, handel en geldsysteem hebben iets met elkaar te maken. Voor economische welvaart en welstand is een evenwichtig samenspel nodig. Dat is nogal wat ingewikkelder dan het lijkt. Want de welvaartsverdeling hangt samen met economische machtsverhoudingen en de politiek terzake. Zoals Schlaghecke in het *FD* van 25 mei kopt: 'De wereldmarkt is veelal een ongelijk speelveld.'

En dat is nu precies het terrein van de economische strategie. Voor Nederland, met zijn open economie, is de machtspositie gering. In dat geval is het vooral zaak om niet 'tussen de raderen' te raken. Goed uitkijken wat de grote jongens doen en ertussendoor laveren. Laten we vooral niet denken dat we op een eiland zitten. We zijn deel van de Europese Interne Markt in wording. Dat is de achtergrond van de steeds luider wordende waarschuwingen van de President van De Nederlandse Bank. De (loon)kosten stijgen te hard (ten opzichte van de buurlanden) en dus krijgen we straks de rekening gepresenteerd. Blijkbaar kan zelfs op niveau van het poldermodel alleen de wal het schip keren. Die wal is in zicht.

Laten we eens kijken we naar de positie van het Europa van de 12 of 15 ten opzichte van de rest van de wereld. Welvaart. Welvaart ook in Noord-Amerika en in Japan. Grote verschillen ten opzichte van Oost-Europa, Noord-Afrika en nog grotere tot Azië.

Zonder barrières van invoerheffingen, immigratieregels, exportvergunningen zou het snel afgelopen zijn met onze welvaart. Het afdwingen van een herverdeling kan nu voornamelijk door die landen, die beschikken over een mooie economische machtspositie. Het inmiddels zeer effectief optreden van de OPEC is een schoolvoorbeeld. Het antwoord van president Bush eveneens. Meer nadruk op zelfvoorziening, zowel geografisch als door versterking van de substitutie met andere producten, waaronder de kernenergie. Traditioneel hebben we in Nederland meer aandacht voor de milieuaspecten. Dat is ook de meest voor de hand liggende route. Met weinig macht kun je de afhankelijkheid verminderen door het gebruik te beperken. Maar de afhankelijkheid blijft. Grotere landen willen soevereiniteit. Daar is het kerncentrale-programma van de Fransen een voorbeeld van. Het was een strategisch antwoord op de energiecrises van de jaren '70. Via Europa profiteren we nu mee van hun economische strategie om de afhankelijkheid van olie te beperken. Dat de privatisering van de electriciteitsvoorziening in Frankrijk onder de huidige omstandigheden terughoudend wordt benaderd, is zo gezien niet geheel onbegrijpelijk. Zolang de politiek in Europa geen evenwichtig beeld heeft hoe een goede strategie ten opzichte van de externe economische machtspositie te combineren met het marktmodel van de Interne Markt (met concurrentie) zal dit spanningen blijven geven. Dat geldt ook voor de werkloosheid in de E-15 en de uitbreiding naar Oost-Europa.

Tenslotte, ook op het gebied van het wereld-geldstelsel speelt dit probleem. Daarom is de externe waarde van de euro niet alleen een kwestie van prestige van de ECB president, maar een zaak van economische strategie. Een gezamenlijk Europees beleid op dit punt is van groot belang.